

УЖГОРОДСЬКА МІСЬКА РАДА

ХІІІ сесія VІІІ скликання
(2-е пленарне засідання)

Р І Ш Е Н Н Я

29 листопада 2021 року

м. Ужгород

№ 490

**Про Стратегії
зі створення безбар'єрного
простору у м. Ужгород на період до
2030 року**

Керуючись статтю 25, частиною першою статті 59 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні», беручи до уваги розпорядження Кабінету Міністрів України 14 квітня 2021 р. № 366-р «Про схвалення Національної стратегії із створення безбар'єрного простору в Україні на період до 2030 року», та розпорядження Кабінету Міністрів України 04.08.2021 №883 «Про затвердження плану заходів на 2021 і 2022 роки з реалізації Національної стратегії із створення безбар'єрного простору в Україні на період до 2030 року» з метою створення безбар'єрного простору у м. Ужгород на період до 2030 року,

міська рада ВИРІШИЛА:

1. Затвердити Стратегію зі створення безбар'єрного простору у м. Ужгород на період до 2030 року згідно з додатком до даного рішення.
2. Структурним підрозділам міської ради:
 - 2.1. Забезпечити перегляд діючих цільових та галузевих програм для приведення їх у відповідність до стратегічних пріоритетів та цілей, визначених Стратегією із створення безбар'єрного простору у м. Ужгород на період до 2030 року;
 - 2.2. При розробці нових програмних документів керуватися Стратегією із створення безбар'єрного простору на період до 2030 року.
3. Підприємствам, установам та організаціям усіх форм власності, громадським організаціям міста рекомендувати керуватися даним рішенням при розробці планів своєї діяльності.
4. Контроль за виконанням рішення покласти на заступника міського голови В. Борця.

Міський голова

Богдан АНДРІЙВ

Додаток
до рішення XIII сесії
міської ради VIII скликання
29.11.2021 року № 490

Стратегія зі створення безбар'єрного простору у м. Ужгород на період до 2030 року

Загальні положення

У цій Стратегії терміни вживаються в такому значенні:

безбар'єрність - загальний підхід до формування та імплементації державної політики для забезпечення безперешкодного доступу всіх груп населення до різних сфер життєдіяльності;

гендерна рівність - рівний правовий статус жінок і чоловіків та рівні можливості для його реалізації, що дозволяє особам обох статей брати рівну участь у всіх сферах життєдіяльності суспільства;

доступність - забезпечення рівного доступу всім групам населення до фізичного оточення, транспорту, інформації та зв'язку, інформаційно-комунікаційних технологій і систем, а також до інших об'єктів та послуг, як у міських, так і в сільських районах;

об'єкти фізичного оточення - будівлі і споруди, об'єкти благоустрою та транспортної інфраструктури;

стала мобільність - організація переміщення людей, що знижує рівень впливу на навколишнє середовище і передбачає розвиток інтегрованої системи громадського транспорту, мережі пішохідних та велосипедних шляхів;

універсальний дизайн - дизайн об'єктів фізичного оточення, програм та послуг, максимально придатний для використання всіма групами населення без необхідності додаткової адаптації чи спеціального дизайну. Універсальний дизайн не виключає допоміжних пристроїв для конкретних груп осіб з інвалідністю, де це необхідно.

Термін "маломобільні групи населення" вживається у значенні, наведеному в Законі України "Про регулювання містобудівної діяльності", термін "особа з інвалідністю" вживається у значенні, наведеному в Законі України "Про реабілітацію осіб з інвалідністю в Україні".

Вступ

Відповідно до Конституції України людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю. Разом з тим перед багатьма громадянами України стоїть ряд бар'єрів у реалізації прав, отриманні доступу до публічних послуг та повноцінної участі у культурному, політичному та суспільному житті. Ці бар'єри наявні у різних сферах - від доступності до громадських та житлових будівель до працевлаштування, культурного життя.

Відсутність безбар'єрного середовища не лише створює проблеми для мільйонів громадян, але і призводить до загального погіршення добробуту кожної людини. Проблеми наявні у загальному доступі до інфраструктури (як фізичної, так і цифрової), а також у кожній сфері життя людини, зокрема ускладнений доступ до громадського транспорту та об'єктів фізичного оточення, відсутність адаптації інформації, сайтів та додатків для всіх громадян, суспільне несприйняття, бар'єри у доступі до освіти, роботи.

14 квітня 2021 року розпорядженням Кабінету міністрів України №366-р схвалено Національну стратегію із створення безбар'єрного простору в Україні на період до 2030 року. Стратегією передбачається здійснення заходів в 6 напрямках, а саме: фізичної, інформаційної, цифрової, соціальної та громадянської, економічної та освітньої безбар'єрності. Важливо відзначити, що затверджена Стратегія орієнтується на міжнародні документи зі створення безбар'єрного простору, зокрема [Конвенцію про права осіб з інвалідністю, Європейську соціальну хартію](#), а також міжнародну практику. Завдяки імплементації Стратегії безбар'єрність має стати наскрізним принципом державної політики та має бути включеною до всіх довгострокових рішень та програм у тому числі на місцевому рівні.

Відповідно до Стратегії розвитку “Ужгород-2030”, стратегічною метою розвитку інклюзивних практик є формування в м. Ужгороді простору високої європейської інклюзивності, тобто простору, що буде комфортним для всіх, незалежно від фізичних, фізіологічних чи інших особливостей. Серед операційних цілей визначено максимальне поширення інклюзивних практик на всі інші сфери життя м. Ужгорода (зокрема, щодо адаптації міської інфраструктури та транспорту, сфери послуг тощо); активізація використання можливостей децентралізації, державно-приватного партнерства, меценатства та волонтерства для втілення відповідних ініціатив.

Положення цієї Стратегії розроблено з метою врахування міжнародного досвіду та вектору держави Україна щодо безбар'єрності та покликані суттєво покращити ситуацію на місцевому рівні, стати прикладом позитивного впровадження та зразком для наслідування.

Мета Стратегії

Метою Стратегії є створення безперешкодного середовища для всіх груп населення, забезпечення рівних можливостей кожній людині реалізувати свої права, отримувати послуги на рівні з іншими шляхом інтегрування фізичної, інформаційної, цифрової, соціальної та громадянської, економічної та освітньої безбар'єрності до всіх сфер місцевої політики.

Стратегічні напрями та шляхи розв'язання проблем

Напрямок 1. Фізична безбар'єрність

Відповідно до громадського моніторингу, що проводився 16 та 22 червня 2021 року за ініціативи представників відокремленого підрозділу громадської організації “Всеукраїнська організація “Союз осіб з інвалідністю України” “Закарпатське обласне товариство осіб з інвалідністю” та охоплював виборчі

дільниці №№ 210722, 210730, 210731, 210760, 210761, 210762, 210763, 210765, 210766, 210767, результат доступності та інклюзивності є незадовільним. Виборчі дільниці, що розташовані в будівлях освітніх, культурних закладів не є повністю доступними. Проте зазначених даних недостатньо для того, щоб зробити висновок про стан доступності об'єктів, що знаходяться на території територіальної громади та формування плану заходів з усунення існуючих бар'єрів..

У свою чергу, попри доступність автобусів, що курсують містом, їх чисельність є недостатньою. Автобуси міського сполучення, що працюють у звичному режимі часу частково є недоступними для осіб з обмеженою мобільністю та застарілими, що унеможлиблює перевезення осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення (відсутні пандуси, облаштовані місця для осіб з числа маломобільних груп населення, вказівники, звукові сигнали, титрована інформація тощо).

Основними причинами зазначеної ситуації є відсутність системи моніторингу, ігнорування балансоутримувачами/ власниками об'єктів, а також надавачів транспортних послуг стандартів доступності, низький рівень інформування щодо зазначених питань.

Забезпечення фізичної безбар'єрності об'єктів фізичного оточення та транспортної інфраструктури, транспорту є однією з цілей, яка забезпечить рівні можливості людям з різними формами інвалідності та маломобільним групам населення.

Для вирішення ситуації, що склалася, необхідно:

- забезпечити системний моніторинг об'єктів фізичного оточення на відповідність до встановлених норм доступності;
- забезпечити системне оприлюднення інформації щодо стану доступності об'єктів фізичного оточення, транспорту, в тому числі приватної форми власності;
- забезпечити дотримання загальноприйнятих практик створення безперешкодного життєвого середовища для осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення та сталої мобільності;
- збільшити кількість об'єктів фізичного оточення та транспорту, які відповідають вимогам доступності;
- забезпечити своєчасне та належне реагування органів місцевого самоврядування щодо порушення вимог законодавства в частині незабезпечення доступності,
- налагодити міжгалузеву взаємодію між різними органами влади під час впровадження заходів із створення фізичної безбар'єрності;
- забезпечити системне залучення організацій громадянського суспільства до процесів забезпечення фізичної безбар'єрності;
- забезпечити стійкі механізми фінансування заходів із забезпечення фізичної безбар'єрності та врахування стандартів, вимог визначених на національному, місцевих рівнях.

Напрям 2. Інформаційна безбар'єрність

Робота органів державної влади і органів місцевого самоврядування, інструменти громадського контролю переважно не є повністю доступними для осіб з різною формою інвалідності (порушеннями зору, слуху та осіб з порушенням інтелектуального розвитку). Інформаційні ресурси та матеріали не завжди відповідають критеріям доступності інформації. У зв'язку з цим, жителі територіальної громади не завжди мають можливості отримати інформацію в належному обсязі та у зручному для них форматі. Отже, вони не завжди мають доступ до інформації у сфері публічних послуг, а також до інформації від приватних компаній сфери послуг у банківській, туристично-рекреаційній та інших сферах.

Шляхи та способи розв'язання проблеми:

- забезпечити оприлюднення інформації та комунікації в доступних форматах;
- забезпечити системний моніторинг та контроль за дотриманням вимог щодо доступності інформації;
- забезпечити системне залучення організацій громадянського суспільства, вищих навчальних закладів до процесів забезпечення доступності;
- навчання спеціалістів органів місцевого самоврядування, територіальних підрозділів виконавчих органів влади, надавачів послуг щодо забезпечення доступності.

Напрям 3. Цифрова безбар'єрність

Частина жителів територіальної громади і надалі має обмежений доступ до цифрової інфраструктури. Комп'ютеризація громадських закладів, стан цифрової грамотності залишається на низькому рівні. Окремі консультації можна отримати на базі бібліотек міста, навчальних закладів. Приватні установи здійснюють навчання за напрямами на платній основі.

Зазначене спричиняє те, що значна частина жителів, зокрема люди з інвалідністю не мають доступу до публічних сервісів, додатків, сайтів на яких надаються послуги та інформації розміщеної на таких ресурсах.

Шляхи та способи розв'язання проблеми:

- навчання цифровій грамотності осіб з інвалідністю за запитом шляхом створення лабораторії цифрової грамотності;
- доступність швидкісного Інтернету та засобів доступу до Інтернету;
- впровадження програм цифрових навичок;
- збільшення рівня цифрової доступності електронних ресурсів (сайтів, додатків, тощо);
- забезпечити цифровізацію послуг з дотриманням вимог доступності.

Напрям 4. Суспільна та громадянська безбар'єрність

Станом на дату прийняття Стратегії кількість людей з інвалідністю, представників маломобільних груп населення, які активно залучені до громадянського життя (обрані на посаду до міської ради, є членами політичних партій, непрофільних неурядових організацій) залишається недостатнім.

Водночас відсутня повна або часткова можливість реалізувати себе у певних сферах. Так, представленість людей з інвалідністю в непрофільних сферах, напрямках є низькою. Причина полягає в низькій підтримці різноманіття, дискримінації, низькому рівні культури, а також обмеженнях визначених на рівні локальних актів.

У зв'язку із зазначеним, забезпечення усіх груп населення рівними можливостями залучення до суспільного та громадянського життя, усвідомлення жителями громади важливості створення безбар'єрного простору має визначатись однією з цілей Стратегії.

Для досягнення зазначеної цілі необхідно:

- забезпечити безбар'єрність участі всіх громадян у різних сферах життя суспільства на місцевому рівні, зокрема через інструменти локальної демократії, вибори та референдуми, діалог, врахування інклюзивності при розробці та прийнятті рішень тощо;
- активувати просвітницьку діяльність та подолати прояви дискримінації, зокрема шляхом впровадження інформаційно-просвітницьких кампаній;
- проводити щорічне дослідження потреб осіб з інвалідністю, які мешкають на території Ужгородської територіальної громади.

Напрямок 5. Освітня безбар'єрність

Станом на початок 2021 року на території громади функціонує 15 закладів дошкільної та загальної середньої освіти, в яких відкриті інклюзивні групи та класи.

Освітні програми та заклади в цілому у своїй діяльності не враховують останні практики впровадження інклюзивного навчання у освітній процес. З огляду на продовжену дію обмежувальних заходів спричинених боротьбою з поширенням гострої респіраторної хвороби COVID-19, рівень дистанційної освіти, відповідність методик та підходів фахівців, в тому числі у роботі з дітьми з особливими освітніми потребами, залишаються на низькому рівні. Незадовільною залишається освітня інфраструктура більшості закладів та їхніх обслуговуючих елементів (бібліотек, актових залів, гуртожитків, тощо). Діти з інвалідністю та їхні батьки зіштовхуються з булінгом та дискримінацією.

Шляхи та способи розв'язання проблеми:

- забезпечити можливість для дорослих, молоді та дітей використовувати всі види та форми освіти;
- забезпечити задоволення особливих освітніх потреб всіх учасників освітнього процесу, зокрема шляхом збільшення чисельності установ, впровадженню доступного середовища;
- активізувати освітню та просвітницьку діяльність для надавачів освітніх послуг, користувачів;
- вживати заходів зі створення інклюзивного освітнього середовища;
- розширити перелік послуг та збільшити кількість фахівців, які надають ці послуги в інклюзивно-ресурсному центрі.

Напрямок 6. Економічна безбар'єрність

Рівень підприємницької діяльності, що впроваджується людьми з інвалідністю, маломобільними групами населення залишається на низькому рівні. Причина цього полягає в незадовільному рівні управлінських, фінансових навичок, відсутності інформації щодо умов пільгового оподаткування та кредитування. Натомість поширеними залишаються стереотипи щодо працевлаштування зазначених категорій. Перепонами також можуть виступати неможливість отримати належний рівень навичок, наявність психологічних бар'єрів, відсутність або небажання роботодавців забезпечувати відповідні умови праці, низький рівень забезпечення інклюзивності. Саме тому люди з інвалідністю, які звертаються до роботодавців через службу зайнятості, отримують відмову в працевлаштуванні.

Шляхи та способи розв'язання проблеми:

- доступність підприємницької діяльності та самозайнятості, зокрема шляхом підвищення фінансових, управлінських навичок, створення програм супроводу тощо;
- доступність працевлаштування та робочого місця, зокрема через підтримку роботодавців;
- вжиття заходів з інформування роботодавців щодо прав та можливостей людей з інвалідністю, відповідності робочого місця, розумного пристосування тощо;
- супровід роботодавцям, які надають робоче місце особам з інвалідністю.

Імплементация Стратегії

Впровадження Стратегії передбачається шляхом здійснення комплексу заходів, затверджених у Плані заходів на її виконання.

Положення Стратегії необхідно брати за основу під час підготовки планів заходів, а також включати до проектів під час розробки програмних і стратегічних документів на місцевому рівні.

Результати моніторингу мають враховуватися під час формування заходів щодо реалізації визначених Стратегією шляхів досягнення стратегічних цілей.

Реалізація Стратегії забезпечується спільними діями органів державної влади, органів місцевого самоврядування, організацій громадянського суспільства та міжнародних організацій за їх згодою.

Під час проведення оцінки прогресу реалізації Стратегії можуть братися до уваги адміністративні дані, статистична інформація, результати соціологічних досліджень, опитувань громадської думки, моніторингу дотримання прав і свобод людини, в тому числі ті, що здійснюються інститутами громадянського суспільства, міжнародними організаціями.

Очікувані результати та оцінка реалізації Стратегії

Очікуваним результатом впровадження Стратегії є реалізація визначеного курсу держави зі створення безбар'єрного простору на місцевому рівні, її послідовна підтримка, що дасть можливість:

- фізичної доступності об'єктів фізичного оточення на території громади;

- доступності інформації, яка надходить від суб'єктів владних повноважень, під час отримання публічних послуг, комунікації тощо;
- спрощеного доступу до Інтернету та отримання цифрових навичок;
- рівних прав та можливостей для соціального залучення та громадянської участі, політичній участі без дискримінації;
- задоволення особливих освітніх потреб всіх учасників освітнього процесу, а також створення інклюзивного освітнього середовища;
- підвищення рівня зайнятості на ринку праці, а також забезпечення доступності процесу працевлаштування та на робочому місці.

Завдяки імплементації Стратегії:

- безбар'єрність буде визначена наскрізним принципом на місцевому рівні та враховуватиметься при розробці та реалізації всіх заходів, виконанні завдань;
- будуть вжиті конкретні заходи для досягнення безбар'єрності в усіх сферах суспільного життя, а також приватного бізнесу;
- кошти місцевого бюджету підлягатимуть спрямуванню на придбання товарів, робіт та послуг, що є доступними відповідно до такого визначення;
- буде створено можливість для оперування актуальною інформацією щодо рівня доступності об'єктів фізичного оточення, інфраструктури та транспорту, інформації, цифрових послуг тощо, а також врахування їх при формуванні відповідних місцевих програм, місцевого бюджету та залучення інвестицій з метою створення безперешкодного середовища.

Фінансове забезпечення реалізації Стратегії

Основним джерелом фінансування заходів з реалізації Стратегії є кошти місцевого бюджету. Для реалізації Стратегії можливе залучення коштів обласного, державного бюджетів, власних коштів юридичних та фізичних осіб, вкладів вітчизняних та іноземних інвесторів, інших джерел фінансування, не заборонених чинним законодавством.

Фінансове забезпечення реалізації Стратегії здійснюватиметься також із застосуванням можливостей фінансової та технічної допомоги, яку надають Україні міжнародні установи та іноземні країни.

Секретар ради

Арсен МЕЛКУМЯН